

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Phiala Reliquiarvm S. Agathae Virginis Et Martyris Dissertatio

Wiltheim, Alexandre

Augustae Trevirorum, 1656

Capvt IV. Ampullae sanguinis martyrum per eorum sepulchra. Talis ampulla, cuius fragmenta insunt lenticulae nostrae; & in eam sanguis D. Agathae mox sub eius supplicium collectus; nisi frustra ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10156

linreaminibus, aut spongijs congregarent; quod reipsâ factum esse, & mos veterum Christianorum, de quo supra differui, probat, & hic reliquus noster cruor testatur, qui modo fragmentis vitreis ampullæ concretus adhæret.

Fragmenta porrò illa octodecim diligenter sane & cum magnâ accuratione à me inspecta sunt. Et fuisse vasis rotundi, aut rotundo proximi, ac minime rectis lateribus, aut plani, indicio est singulorum fragmentorum circularis cavitatis. Fuisse autem vasis sat magni, arguit cavitatis apertior sinus; vnde consequitur, fragmenta plurima desiderari; quæ si adessent, statui vtique certiora de ampullæ totius magnitudine possent. Nunc, si conijcere licet, pugnum virilem æquâsse videtur.

CAPVT IV.

Ampulla sanguinis martyrum per eorum sepulchra. Talis ampulla, cuius fragmenta insunt lenticula nostra; & in eam sanguis D. Agathæ mox sub eius supplicium collectus; nisi frustra recurras ad miracula sanguinis martyrum ex concreto liquefcentis. Ampulla nostra fragilitati, consultum soliditate lenticula.

HActenus de phialâ, cuiusmodi sit, quidque contineat, differuimus. Sequitur nunc, vt ostendamus, in illam ipsam ampullam vitream, cuius fragmenta sunt in nostrâ lenticulâ, sanguinem D. Agathæ mox sub eius martyrium fuisse impositum. Cui rei auctoritatem adiungit, quod in talibus è vitro vasis per martyrum sepulchra sanguis eorum aliquando inueniri solet.

Scribit Pintus noster, libro III. de Crucifixo, titulo IV. loco XII. Turribus in Sardinia, se spectante, exhumata quamplurima SS. martyrum corpora, atque in vnus monumento repertam *bonam concreti sanguinis partem, in vitreâ seu crystallinâ ampullâ seruati*: in alio item, cum ossibus, *concreti sanguinis amphoram vitream*. Bosius in suâ Româ subterraneâ (quam Aringhus in suâ quoque complexus est) libro III. capite XXXIII. quo loco de cœmeterijs viâ Appiâ & Ardeatinâ à se repertis scribit, depingit vascula vitrea & figlina, alia acuminata & oblonga, alia longa & obtusa, omnia vno orificio, in quibus sanguis D. Gerardi, D. Amalphij, aliorumque martyrum continebatur. Exstant in cœmeterio Priscillæ per tumbas martyrum parietibus passim insertæ phialæ vitreæ, sanguine martyrum concreto plenæ. Harum aliquæ in Belgium nostrum allatæ sunt; & infusâ experimenti causâ à nostris hominibus aquâ, liquo-

liquorem rubrum ac sanguinolentum reddidēre; quā probatione in crustulis rufis fragmentorum ampullæ nostræ uti nolimus, quod opus non esset, cum crustulæ, ut antè dixi, aliquantum detritæ, puluerem, prius candidissimum, non nihil rubefecerint.

Sed prætermittendum non est, quod hoc anno MDCLVI. dum hæc prælo excuderentur, Roma scriptum est ab Henrico Rolino ad Virum venerandum Ioannem Dalborium, in amplissimo collegio canonicorum Episcopii cantorem. Die nimirum duodecimo aut decimoquinto ante VIII. Kalendas Apriles, quo die datæ litteræ, quendam agricolam forte ad Diui Laurentij extra muros, in monte mille & quingentis ab Vrbe passibus fodientem, incidisse maximam & cultè exstructam cauernam; cryptam, opinor, seu cœmeterium. Reperta ibi multa millia SS. Martyrum corpora, in tumbis exindurata calce compactis deposita, alia cum titulo nominis, alia absque titulo, sed vel addita palma, vel *vase vitreo sanguine pleno*. Atque hunc inæstimabilem thesaurum à S. D. N. Alexandro VIII. in lucem protrahijugentem sane materiam & venerationis, & studij antiquitatis sacræ.

Mos ergo ille recondendi in sepulchra martyrum sanguinem eorum, ampullis alijsue vasis exceptum, coniecturam præbet non improbabilem, vitrea fragmenta nostra, superesse ex simili aliquâ ampullâ, quam sanguine D. Agathæ plenam Christiani, dum eam sepelirent, in tumbam addiderint; id quod argumentando etiam euinci posse videtur. Quæro enim, si in aliâ vnquam ampullâ, quam in eâ, cuius fragmenta habemus, sanguis ille inuictæ martyris conseruatus est, manseritne in eâ liquidus ac fluidus, ut profundi postea potuerit, an verò in eâ concreuerit? Si prius, quâ id potuit absque ingenti miraculo? Si posterius, ergo, ut in hæc fragmenta diffunderetur, ex concretione liquefcere debuit, miraculo etiam maiore. Constat quidem talia prodigia fieri. Celebrantur in regno Neapolitano varia eius generis. Exstat Neapoli sanguis D. Ianuarij Episcopi Beneuentani & martyris: ibidem in æde D. Gregorij sanguis S. Ioannis Baptistæ: Rauelli in agro Amalphitano S. Pantaleonis martyris: Amalphi S. Vrsulæ. Qui omnis sanguis, in vitreis ampullis concretus, ferijs sanctorum illorum, alijsque temporibus, colliquescit, ut tradit talium collector Thomas Bozius, libro XV. de Signis Ecclesiæ Dei, capite X. Ante omnia autem nobilis mihi videtur ampulla cruoris S. Stephani protomartyris, quam Hierosolymis in Africam detulit Orosius presbyter Hispanus, historiographus ille, ut prodit Marcellinus comes. Huius ampullæ miracula ad Eudodum Vzalsensem episcopum duobus libellis quidam edidit, quorum priore traditur,

traditur, ostensam in somno illam ampullam religioſe cuiſiam mulieri, quæ eandem deinde inter manus presbyteri reipsâ viderit. Libenter verba auctoris ponam, quod magnoperè ad rem faciant: *ampulla quadam eidem demonstratur, intra se habens sanguinis quandam asperſionem, & aristarum quasi ossium ſignificationem.* Post hæc, addit: *Ampullâ sicut oculis suis vidit ancilla Dei in somnij revelatione, sic inter manus suas accepit sacerdos Dei in ipsius rei manifestatione.* Ecce tibi iunctim in vnâ ampullâ, sanguis martyris cum eius ossibus, quomodo & in lenticulâ nostrâ pulueri ossium D. Agathæ, sanguis eius per ampullæ frustula dispersus, coniungitur. Porrò ampullam istam sanguinis D. Stephani Gaudiosus episcopus, Vandalis Africâ vastantibus, Neapolim in fugâ exportasse scribitur, vbi hodieque in æde D. Gaudiosi, eius die festo, in aram prolata, sub sacrificium liqueſcit; quod prodigium vidit inter alios vir primæ fidei Franciscus Maria Tarufius cardinalis, dum se sacrificante, sanguis ex lapidæâ duritie in guttas fluidas mollesceret, vt Cæsar Baronius scriptum reliquit, N N. ad martyrologium Romanum, III. Nonas Augusti.

Sed miracula talia sine causâ asserere, temerarium est. Maneat ergo veneranda fragmenta nostra, esse illius planè ampullæ, in quam mox proximè post supplicium S. Agathæ à Christianis cruor eius immiffus est.

Hæc autem ampulla quâ ex causâ diffractâ sit, quis diuinet? Vitrorum commune fatum est, frangi tandem ac comminui; quod commune fatum ampulla quoque nostra accelerauerit insigni gracilitate suâ. Sunt enim fragmenta eius prætenuia, & vnguis digiti virilis crassitudinem vix superantia, vt minimo quouis casu vel impactu tot tamque minuta frustula ex ampullâ vnâ exstitisse, mirum non sit. Atque hæc ipsa frustula ne vtrâ comminui frangiue facilè possent, cauere voluisse visus est is, quisquis ea in lenticulam nostram indidit. Est enim hæc duplo, quam ampulla fuit, densiore vitro; sed in primis fundum habet mirè spissitudinis, præclaro inuento ac munimento aduersus casum. Cum enim corpora inæqualiter librata, si labantur, eam partem, quæ præponderat, primò deorsum mittant, sequentibus supernè leuioribus: hinc lenticula nostra, si caderet, fundum prægrauem & pollicari crassitudine densum, innoxie solo illideret, collumque & ventrem longe ab attritu sustineret. Et profuisse id artificium, ex fundi extimo apparet. Nam pars vitri permodica impactu aut lapsu inde excussa, lacunulam reliquit, cuius crepido aspera radit, si quid affricueris.